

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 6. De definitione & præcepto spei,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

tinere: alterum detestationem & anathematizationem sui erroris iuramento firmatam: alterum, promissionem, iuramento etiam firmatam, non relabendi in hæresim: sed retinendi libere fidem Catholicam iuxta formam abiurationis quæ habetur. quæst. 7. cap. Quoties i. in quo etiam si videatur sermo esse tantum de Episcopis: à doctoribus tamen ad alios hæreticos extenditur, congruenter cap. Ego Berengarius De consecr. distinet. 2. fit vero talis abiuratio: tum ut hæretici ostendant se sincere, non autem fecte redire ad Ecclesiam: tum etiam ne ipsi facile relabantur.

Secundo facta abiuratione hæreticus debet prius absolui ab excommunicatione ob hæresim incurta, quam sacramentaliter ab ipsa hæresi, & ab alijs peccatis absoluitur: quia excommunicatio impedimentum est absolutionis sacramentalis, prout expositum est in fine præced. lib. 6. Debet tertio absolutio ipsa ab excommunicatione dari, quantum fieri potest secundum formam à iure præscriptam. Debet demum eidem hæretico imponi penitentia & satisfactio, & simul iniungi alia nonnulla. Vide antedicta in libro nono cap. 4. Cæterum hæreticus absolutus ab excommunicatione, hæresi, & peccatis, manet adhuc subiectus alijs penis Ecclesiasticis: nempe irregularitati & inhabilitati ad officia & beneficia Ecclesiastica. Unde si vult ab his liberari, debet petere dispensationem à Summo Pontifice: vel ab alio cui ille dispensandi potestatem commiserit.

CAP. V.

De Apostasia à fide.

SUMMARIUM.

- 72 Definitio Apostasie, & quomodo hæc ab hæresi differat.
73 Apostasia à fide subiicitur ipsi peni quibus hæreticus.
74 Præter Apostasiam à fide constituitur Apostasia ab ordine, & Apostasia à religione, cum quibus communicans in nomine non communicat in aliqua generacione.

DE Apostasia à fide mentio habetur 2. quæstion. 7. cap. Non potest & 11. quæst. 3. cap. Iulianus & 26. quæst. 7. cap. Non obseruetis & in Gregorij Decretalibus habetur titulus, De Apostatis, ut & in Iustiniano Codice: aguntque de ea D. Thomas & interpretes ipsius 2.2. quæst. 12. ac Summularij in verbo Apostasia. Definitur autem potest, error hominis Christiani ex toto contrarius fidei Catholice.

72. In qua definitione pars illa, *ex toto*, Apostasiam ab hæresi (cui cætera conueniunt) distinguit: quæ distinctio essentialis sit, duas diuersas species constituit: an tantum accidentalis, ut solummodo sit penes maius & minus: sicut rapina partis & rapina bonorum omnium; aliqua controuersia est: quam disputant Bannes ad art. 1. citata: quæst. 12. & Gregorius à Valen. disp. 1. quæst. 11. puncto 1. ac Thomas Sanchez in opere morali libr. 2. cap. 7. num. 16. & 17. Sed nobis sufficit aduertere quod idem Gregorius notat; extra controuersiam esse debere, quod Apostasia moraliter loquendo, adeo ab hæresi differat ut necessario sit in confessione declaranda: non solum quia intra eandem speciem multo grauior est, quam hæresis: sed etiam quia ordinarie includit aliquam aliam infidelitatis speciem: nempe Iudaismum, aut paganismum, ad quem Apostasiam conuerterit. Nam duo in Apostasia notantur: vnum est quod Apostata penitus recedat à fide: alterum quod conuertatur ad aliquam sectam superstitiosam: quorum illud est essenziale Apostasie, cum absq; eo nec esse nec concipi possit; hoc vero, accidentale tantum, cum possit aliquis fidem quam professus est omnino deseruisse, absque eo quod conuertatur ad sectam superstitiosam: quod ipse quoque Gregorius annotat in seq. q. 12. puncto 1.

73. Cæterum eadem penæ sunt decretae Apostatis, quæ hæreticis, ut communiter notant Summularij in verbo Apostasia: & patet ex cap. Contra Christianos De hæretic. in 6. veruntamen cum triplex sit Apostata: vnus mente

tantum & interior: alter exterior: tantum & factio: tertius interior & exterior simul: sicut de hæretico dictum est, solus Apostata tertij generis incutitur tales penæ, etiam si Ecclesia ex fictione iuris & præsumptione, possit procedere contra Apostatas secundij generis, nisi se de eiusmodi crimine purgauerint.

74. Præter hæc Apostasia speciem dæ alię ponuntur: vna ab ordine, altera à religione, seu statu religioso: ponuntur inquam non quidem habita ratione communionis in aliquo genere, cum ista non sint, ut illa species infidelitatis, sed habita ratione vocis. Dicitur enim Apostata ab *ordinatione*, quod est retrocedere: atque ut ille qui primo fidelis fuit, recedens à fide ad paganismum vel Iudaismum, Apostata dicitur: sic etiam dicitur ille qui cum sit iniurius sacro ordine, ab eiusdem ordinis statu, autoritate propria recedit ad vitam omnino laicalem: vel ducendo vxorem vel assumendo statum repugnantem statui Clericali, ut censetur status militaris. Dicitur item ille qui à Religione quam solemniter vouit, recedit autoritate propria, ad vitam sæcularem. De quibus differere non est huius loci: licet Bannes 2.2. quæst. 12. art. 1. eorum explicationem, explicationi eius de qua differimus coniungere voluerit: doctrinam notatu dignam adferens.

TRACTATUS II.

De spe & ei contrariis.

SPES fidei proxime subiungimus, eam charitati antecedentes ordine natura, quo prior est, cum possit sicut fides sine charitate esse, non item charitas sine ea: Ordine vero dignitatis eam præponentes cæteris, quas ad primum Decalogi præceptum pertinere diximus: quoniam est vna ex virtutibus Theologicis, omnium præstantissimis. Principio autem notandum est, nomen spei primo impositum esse ad significandam affectionem appetitus sentientis; ita affinem amoris & desiderio, ut cum ille sit absolute inclinatio in bonum, & hoc inclinatio in bonum absens facile: spes sit inclinatio in bonum absens difficile: quod tamen obtineri possit. Non enim speramus bonum presens, sed amamus: nec item speramus bonum facile absens, sed desideramus: & bonum impossibile non pertinet ad voluntatem.

Ex ea vero acceptione id ipsum spei nomen translatum est ad eam de qua hic agere instituimus Theologicam virtutem, non sine ratione: quia ut spes appetitus sentientis, requirit primo, bonum sensibile apprehensum: secundo, bonum absens: tertio, difficile: quarto, possibile: quinto, ut appetitus ipse sentiens, quodam animi vigore, & impulsu feratur ad tale bonum consequendum, *ex D. Thom. 1.2. quæst. 25. art. 1. sic etiam proportione quadam spes quæ virtus est Theologica idem requirit.* Nam fertur in bonum spiritale & æternum; quod est *Deus vitæ æternæ*, per fidem apprehensum: illud que tum absens, tum etiam difficile (*quandoquidem arduum est consequi vitam æternam*) possibile tamen: vita enim æterna potest obtineri ex Dei gratia & misericordia, nostra cooperatione interueniente per bona opera: ac demum est cum quodam animi vigore, & impulsu. De ea autem sufficit ad nostrum institutum explicare tum illius definitionem & præceptum: tum vitia opposita: quæ sunt desperatio illi opposita per defectum: & præsumptio eidem opposita per excessum.

CAP. VI.

De definitione & præcepto spei.

SUMMARIUM.

- 75 Definitio spei cum explicatione.
76 Spei comparatio cum fide, & cum charitate.
77 Dari præceptum diuinum de spe, quod est affirmatiuum de se, & includit negatiuum.
78 Ut affirmatiuum est, pro quo tempore obliget.

75. **S**PES Christiana definitur esse virtus infusa eaq; Theologica, per quam speramus à Deo vitam æternam, cum omnibus medijs ad eam consequendam necessarijs: ex Dei auxilio, gratia, & misericordia ac nostra cooperatione nobis prouenientem. Cuius definitionis 1. parte, quæ locum tenet generis, significatur id in quo spes communicatur cum fide & charitate. Nam vt hæc, sic spes est virtus tum diuinitus infusa: seu donum Dei ab ipso infusum animis nostris, iuxta illud Ecclesiastici 2.4. Ego mater pulchræ dilectionis & timoris & sanctæ spei] tum etiam Theologica, quoniam habet Deum tam pro obiecto (*Deum enim speramus quatenus est bonum nostrum*) quâ pro fine: quia in Deum speramus, vt per ipsum & in ipso habituri nostram veram & completam beatitudinem.

Excludit autem tum spem acquisitam, qualem habent heretici, qui vt fidem infusam, ita & spem infusam perdidit: tum spem humanam, quæ ponitur in homine; & præsumptionis potius quam veræ spei rationem habet: damnabilisque est, iuxta illud Plal. 145. Nolite confidere in principibus] ac illud Ierem. 17. Maledictus homo qui confidit in homine, &c.]

Reliquæ partes definitionis, tenentes locum differentia, continent primo actum spei, qui est sperare. Secundo, proprium illius obiectum, quod est vita æterna: eaque tam materialis, quæ est Deus, quatenus nostrum summum bonum: quam formalis, quæ est beatifica visio Dei, per quam ipse possidendus est à nobis. Tertio, obiectum secundarium: cuiusmodi sunt media ad beatitudinem consequendam necessaria: tum supernaturalia, præsertim gratia gratum faciens, & remissio peccatorum: tum temporalia, quæ ad hanc vitam agendam dum peregrinamur à Domino, sunt necessaria.

Postremo per illud quod dicitur, *ex Dei auxilio, &c.* continet ea quibus fulcitur spes, vt sit certa & firma; fulcitur enim gratia, misericordia, & promissione diuina: itemque meritis tum Christi imprimis, tum Sanctorum ac etiam nostris tãquam causis minus principalibus & instrumentis. Atq; ex his intelligitur. Primo, spem esse virtutem voluntatis cum actus illius, inclinatio sit in beatitudinem. Namque inclinari in bonum, non est intellectus sed voluntatis. Secundo, supponere fidem in intellectu. Nisi enim quis credat beatitudinem esse diuino auxilio obriendam, non vtique eam sperat.

76. Tertio, conuenire quidem cum fide & charitate in eo, quod sit virtus Theologica, seu quæ circa Deum tanquam obiectum versetur, sed ab eis multum differre: præsertim à fide, quæ est in intellectu: & est bonorum ac malorum; præsentium, præteritorum, ac futurorum: vniuersalium ac particularium, ad nos aut ad alios spectantium: cum spes de se sit tantum bonorum futurorum & particularium ad nos spectantium. Atque fides sit prior spe: sicut mater, sua prole. Charitas autem vtraque posterior est origine, sed perfectione prior & durabilior: siquidem ex priori ad Corinth. c. 13. nunquam excidit:] ita vt perseueret in beatis in quibus fides & spes non inueniuntur, sed euacuantur per claram visionem plenamque fruitionem Dei.

PARS RELIQUA CAPITIS.

De precepto spei.

77. **E**Xtare præceptum diuinum de actu spei, patet per illud Plal. 4. Sacrificate sacrificium iustitiæ & sperate in Domino] & illud Plal. 61. Sperate in Domino omnis congregatio populi] ac demum per alia quibus passim spes in Deum nobis in sacris literis commendatur. Ratioque suadet, quia omnis actus ad salutem æternam nobis necessarius, positus est in precepto. ex communi Theologorum axiomate, fundato in verbis Domini Matth. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Sed sperare in Deo, actus est ad salutem necessarius, iuxta illud ad Rom. 8. Spes salui facti sumus. Vnde spes in Conc. Trident. sess. 6. cap. 6. constituitur dispositio necessaria ad iustificationem: & consequenter ad vitam æternam, quæ non habetur sine iustifi-

catione. Itaque actus ille sperandi ex quo spem antea descripsimus, est in precepto: eoque obligante sub mortali, cum detur de actu necessario ad æternam salutem. Est autem præceptum affirmatiuum, includens in se negatiuum de non desperando, neque præsumendo de misericordia Dei. Quæ ex parte, iuxta communem conditionem præceptorum negatiuorum, obligat pro omni tempore: ita vt nunquam liceat desperare, aut præsumere de misericordia Dei.

78. Absolute autem ac secundum se, pro conditione præcepti affirmatiui, obligat tantum pro tempore quo necessitas exigit illud impleri: vt exigere censetur (inquunt ad 2. 2. D. Thom. quest. 22. art. 1. Bannes dubio 2. & Gregorius à Valentia disput. 2. quest. 4. puncto 1.) per se quidem, cum aliquis infestatur grauiori aliqua tentatione desperationis: quia tunc maxime, necessarius est animus contrario motu spei confirmare. Per accidens vero, cum aliquis tenetur animus spe munire ad superandam tentationem aliquam in materia aliarum virtutum: iuxta monitum Apostoli cum ait ad Titum 2. Abnegantes impietatem & sæcularia desideria, sobrie iuste & pie viuamus in hoc sæculo expectantes beatam spem, &c. Aut cum iustat obligatio aliquid agendi, ad quod spes requiritur tanquam medium necessarium, vt obligatio pœnitendi. Nam sine spe venia, pœnitere non potest vt patet ex dictis in præcedenti lib. 3. num. 38.

Sed vt iidem authores recte aiunt non sperate, est peccatum idem cum eo quod committitur succumbendo tentationi: non item aliquod speciale. Vnde ipsum cum illo in confessione exprimere non est necesse, quod etiam expressit Sanchez in opere moral. cap. 33. num. 3. in fine. Ratio vero est: quia vbi spes in tali casu non requiritur per se, sed solum vt medium opportunum ad peccatum vitandum in materia alterius virtutis. Extra eos casus autem, vt quis se præceptum istud impleuisse tuto existimet, inquit Bannes ibid. concl. 4. sufficit vt actum spei aliquoties in anno exercuerit: sicut aliquoties orasse sufficit ad implendum præceptum de oratione: vel certe, vt ait Gregor. à Valen. studuerit subinde exercere se in sperando in Deum.

C A P. VII.

De vitijs oppositis spei.

PRIMA PARS CAPITIS.

De desperatione.

S V M M A R I V M.

- 79 Definitio desperationis.
80 Diuisio desperationis in puram & mixtam, quæ vtraque peccatum est grauisimum contra Spiritum sanctum.
81 Alia diuisio in mentalem, verbalem & realem.
82 Duo adhuc alia: vna ex obiecto, & altera ex modis quibus contingit.
83 Desperationis causa, & effectus.
84 Sollicitudo temporalium quedam bona, & quedam mala: & in quo ab ea differat thesaurizatio, ac quando hæc fit, vel non fit licita.
85 Præsumptio multis modis dicitur: & eo quo hic accipitur, duplex est.
86 De vtraque quando contingat.
87 De vtraque item quod tum pura, tum mixta, seu coniuncta cum errore in fide, esse possit.
88 Quodque vtraque peccatum sit mortale: pura tamen minus graue, quam mixta.
89 Præsumptio peccatum est minus desperatione: & documentum obseruandum in iudicando de istodem peccato.

79. **D**E desperatione agunt D. Thom. & interpretes ipsius 2. 2. qua. st. 20. & Summularij in verbo Desperatio, atque alii: inter quos Viguierius in titulo De virtutibus Theologicis cap. 11. §. 1. eam definit esse diffidentiam

de alle-